

Nr 149.

Av herr **Petrén, Alfred**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 155, med förslag till lag om ändring i vissa delar av 14 och 18 kap. strafflagen.

I samband med proposition, nr 154, med förslag till lag angående åtgärder mot utbredning av smittosamma könssjukdomar har Kungl. Maj:t i särskild proposition, nr 155, föreslagit ändring i några paragrafer i strafflagens 18 kap. Här saknas emellertid en ändring uti detta kapitels 13 §, som blev föreslagen av den för uppgörande av förslag till åtgärder för motarbetande av de smittosamma könssjukdomarnas spridning på sin tid tillsatta kommittén. Den av denna kommitté föreslagna ändringen av 13 § 18 kap. strafflagen bestod uti tillfogandet av ett nytt, tredje moment av följande lydelse: »Den, som genom ord, tecken eller annan gärning, på sätt som är ägnat att väcka allmän förargelse, uppfodrar eller inbjuder till otukt; varde, där ej gärningen efter 1 mom. bör svårare anses, dömd till böter eller fängelse i högst sex månader.»

Enligt den nuvarande formuleringen av ifrågavarande paragraf är provokation till otukt straffbar endast, när därigenom tukt och sedlighet såras, så att allmän förargelse eller fara för andras förförelse därav kommer. Efter att hava närmare omnämnt, hurusom det i flera länder i allmän lag upptagits eller föreslagits straff för visst slag av provokation till otukt, oberoende av huruvida gärningen direkt sårar tukt och sedlighet, anför nämnda kommitté som motiv till sitt förslag, att 13 § 18 kap. strafflagen måtte erhålla ett nytt moment av ovannämnda lydelse, följande:

»Under förutsättning, att vid ett eventuellt upphävande av reglementeringen helyrkesprostitutionen förbliver underkastad lösdrivarlagen och dennas bestämmelser komma att även i de större städerna därå effektivt tillämpas, kan man visserligen förvänta, icke blott att antalet kvinnor, som hängiva sig åt dylik prostitution, skall väsentligt minskas, utan även att de, som göra sig skyldiga till

ett sådant levnadssätt, skola av fruktan för upptäckt iakttaga större försiktighet i sitt yttre uppträdande. Men säkerligen komma dock i nämnda städer fortfarande en hel del till denna kategori hörande och möjligen även åtskilliga andra kvinnor att offentligen utbjuda sig på ett förargelseväckande sätt. Och allmänt klagas ju över den hänsynslösa provokation till otukt, som från männens sida bedrivs å storstädernas gator och allmänna platser. Vill man stävja denna trafik, även då den tager sig sådana former, som icke kunna sägas direkt sära tukt och sedlighet, synas nya lagbestämmelser vara erforderliga; och dessa böra tydligen gälla båda könen.

Ifrågavarande uppenbara lockelser till osedlighet äro icke blott av förargelseväckande beskaffenhet; de verka även, vad vida värre är, i hög grad demoraliserande, särskilt på den oerfarna ungdomen. Såsom justitiekanslersämbetet i sin förut omnämnda skrivelse framhållit, måste man i fråga om åtgärder till sedlighetens befordrande företrädesvis rikta sina bemödanden på höjande av det uppväxande släktets sedlighetskänsla. Men illa sörjer man förvisso härför, om denna ungdom icke ens å gator och offentliga platser, som man icke kan undvika att beträda, i möjligaste mån skyddas mot dessa frestelser.

Man invänder stundom, att andra lagrum kunna komma till användning vid sådana provokationer till otukt, som synas straffvärda, men icke falla under 18 kap. 13 § 1 mom. strafflagen. Sålunda skulle den, mot vilken dylik gärning blivit begången, kunna under åberopande av 9 eller 11 § i 16 kap. strafflagen tilltala den skyldige för ärekränkning. Härvid är emellertid att märka, att de män, vilka bliva sålunda antastade och känna sig obehagligt berörda därav, aldrig underkasta sig besväret att därför utkräva ansvar. Och vad de ärbara kvinnorna angår, så känna de sig visserligen kränkta av att bliva på antytt sätt ofredade; men de hysa ock i allmänhet en bestämd motvilja att uppträda såsom käreande inför domstol. Allmän åklagare har nämligen icke rätt att ens efter angivelse föra talan för sådan ärekränkning. Genom vederbörande målsägandes underlåtenhet att beivra saken, lämnas emellertid gärningen utan näpst, även om densamma tillika kränkt andra personers sedlighetskänsla eller på dem verkat demoraliserande. — Vidare kunde ifrågasättas att å dessa gärningar tillämpa 11 kap. 15 § strafflagen, som stadgar straff, bland annat, för den, som kommer förargelse åstad å väg, gata, torg, annan allmän plats eller vissa andra i lagrummet uppgivna ställen. Såvitt kommittén känner, har emellertid detta lagrum hittills icke kommit till användning i nu avsedda fall; och det däri stadgade straffet, utgörande böter från och med 5 till och med 100 kronor, är tydligen för dem allt för ringa. I varje händelse synes en straffbestämmelse för gärningar, som hava illegitima könsförbindelser till syfte och i många fall föga skilja sig från liknande tukt och sedlighet direkt sårande gärningar, hava sin rätta plats i 18 kap. strafflagen.

Av nu anförda skäl har kommittén föreslagit, att i 18 kap. 13 § strafflagen intages ett tredje moment av innehåll, att den, som genom ord, tecken eller annan gärning på sått, som är ägnat att väcka allmän förargelse, uppfordrar eller inbjuder till otukt, skall, där ej gärningen efter 1 mom. bör svårare anses, dömas till böter eller fängelse i högst 6 månader. För straffbarhet fordras sålunda icke blott, att gärningen otvetydigt inneburit en uppfordran eller inbjudan till otukt, utan även att den företagits på ett sätt, som varit ägnat att väcka allmän förargelse. Närmast torde ett sådant lagbud bliva tillämpat å gärningar, som företagas å gata eller annan i 1 mom. av 15 § i 11 kap. strafflagen omnämnd plats

eller å ställe, som från sådan plats tydligt kan iakttagas, men det kan givetvis ock komma till användning i fråga om gärningar, som utförts i andra fall, t. ex. å teatrar, offentliga danslokaler och andra i 3 mom. av sistnämnda lagrum uppräknade ställen.

Att genom ett lagbud förhindra all offentlig provokation till otukt är tydligen icke möjligt. Sådan kan givetvis företagas på ett sätt, som icke är ägnat att väcka allmän uppmärksamhet; och redan på grund av bevissvårigheten måste dylika gärningar lämnas utan beivran. Det är emellertid av vikt att kunna inskrida i sådana fall, som icke blott för den i förhållandena mera initierade, utan även för personer i allmänhet framstå såsom anstötliga, t. ex. då fråga är om närhängenhet, påträngande, efterhängsenhet, förföljande eller dylikt. Antagligt är väl, att ett sådant lagbud skulle hava till följd, att män och kvinnor, som i osedligt syfte söka varandra, lära sig att därvid använda mindre anstötliga former och att i sitt uppträdande iakttaga större försiktighet; men i sådant fall är ju syftet med denna lagstiftning redan till väsentlig del uppnått.»

Som skäl till att det uti Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändring av 14 och 18 kap. strafflagen icke medtagits det av ovannämnda kommitté sålunda föreslagna tillägget till 13 § i sistnämnda kapitel, har av vederbörande departementschef följande anförts:

»De nuvarande bestämmelserna i 18 kap. 13 § 1 mom. strafflagen stadga straff för den, som sårar tukt och sedlighet, så att allmän förargelse eller fara för andras förförelse därav kommer. Under dessa straffbestämmelser faller uppenbarligen även provokation till otukt, så framt densamma utövas i sedlighets-sårande form och på sådant sätt, att den framkallar allmän förargelse eller fara för andras förförelse. Ifrågavarande bestämmelser torde erbjuda tillräcklig möjlighet för motarbetande av den provokation till otukt, som det över huvud taget kan bliva tal om att söka stävja genom straffbud, och det av kommittén föreslagna tillägget till den nuvarande 13 § synes mig innefatta en så oväsentlig utsträckning av nämnda paragrafs räckvidd, att skäl till företagande av en lagändring på denna punkt icke kunna anses förefinnas. Med hänsyn härtill har det av kommittén föreslagna tredje momentet av 18 kap. 13 § strafflagen icke upptagits i det inom civildepartementet utarbetade förslaget.»

För min del kan jag ej finna vad departementschefen här anført gentemot kommitténs förslag vara bärande, ty om det också, som kommittén anmärker, icke är möjligt att genom lagbud förhindra all offentlig provokation till otukt, så bör det väl dock kunna inskridas även i andra fall än där gärningen sårar tukt och sedlighet. Att en strängare lagstiftning på detta område kan vara behövlig, därom vittnar väl tillräckligt den hänsynslösa provokation till otukt, som efter mörkrets inbrott ofta bedrives på våra storstäders gator och allmänna platser, ett förhållande, som också föranlett framställning till myndigheterna, i vilket hänseende kan erinras om den bekanta kvinnopetitionen för ett effektivt gatuskydd, som härom året blev ingiven till överståthållarämbetet.

Nämnas må också, att riksdagen redan år 1893 beslöt en skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning, huruvida icke de lagbestämmelser, som avse förekommande av osedlighet eller lockelser därtill må kunna göras mera verksamma, vilken skrivelse sedermera blev överlämnad till ovannämnda kommitté, som i sitt förslag ock sökt tillmötesgå denna av riksdagen uttalade önskan.

I anslutning till vad här blivit anfört får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 155 ville besluta om sådan ändring av 13 § 18 kap. strafflagen, att denna paragraf erhåller ett nytt moment av den lydelse, som den för uppgörande av förslag till åtgärder för motarbetande av de smittosamma könssjukdomarnas spridning tillsatta kommittén föreslagit.

Stockholm den 8 april 1918.

Alfred Petré.